

BEZPIECZEŃSTWO MAS IMPREZ SPORTOWYCH

Organizacja działań Policji

*podinsp. dr Robert Socha
Naczelnik
Wydziału Dowodzenia CSP*

Zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom masowych imprez sportowych to przedsięwzięcie wymagające realizacji wielu zadań zdecydowanie wykraczających poza działania bezpośrednie w czasie jej trwania. Analiza dostępnych powszechnie opracowań, zarówno naukowych, jak i użytkowych wskazuje na skuteczność rozwiązań wieloetapowych. Ich pełna realizacja stanowi gwarancję optymalności i racjonalności zabiegów o bezpieczeństwo uczestników imprez masowych, w tym masowych imprez sportowych. Artykuł przedstawia organizację działań Policji na rzecz bezpieczeństwa uczestników masowej imprezy sportowej, na trzech etapach jej zabezpieczenia, tj.: w ramach działań prewencyjnych, podczas przemieszczania się uczestników oraz w trakcie trwania imprezy.

OWYCH

DZIAŁANIA PREWENCYJNE

Pojęcia profilaktyka i zapobieganie uniwersalizują podejście do problemu przestępczości, gdyż pozwalają na wyjaśnienie różnych etapów działań zapobiegawczych, zdeterminowanych fazami cyklu przestępstwa¹. Aby zrozumieć istotę podejmowanych zagadnień, trzeba się odnieść do poglądu wypracowanego na gruncie socjotechniki, który zakłada, że „profilaktyka to zapobieganie zidentyfikowanym i spodziewanym zagrożeniom poprzez przedsięwzięcie działań mających na celu niedopuszczenie do negatywnie ocenianych przekształceń istniejącego stanu rzeczy”². Z profilaktyką nierozdzielnie wiąże się pojęcie zapobiegania przestępczości. Według P. Ekbloma zapobieganie przestępczości to „interwencja ukierunkowana na przyczyny zdarzenia przestępczego, mająca na celu zmniejszenie ryzyka jego wystąpienia oraz ograniczenie szkód powstałych w przypadku jego zaistnienia”³. Według autora definicji, prezentowane podejście uwzględnia wszystkie teorie dotyczące przyczyn przestępczości i możliwości ich eliminacji. Obejmuje zarówno krótkoterminowe działania, ukierunkowane na uzyskanie natychmiastowego efektu, jak również przedsięwzięcia długoterminowe, prowadzące do zmiany środowiska. Ponadto dotyczy zarówno koncepcji sytuacyjnych, jak i zorientowanych na sprawcę. Z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych na etapie prewencyjnym szczególną uwagę należy zwrócić na tzw. prewencję sytuacyjną, tj. ograniczające okazję działania, które koncentrują się na precyzyjnie określonych formach przestępstw, włączając zarządzanie, design i modyfikację najbliższego otoczenia w sposób kompleksowy i systematyczny oraz czynią, w przekonaniu większości sprawców, przestępstwo bardziej ryzykownym i trudniejszym do popełnienia lub mniej opłacalnym i nieuzasadnionym⁴. Stąd też w Policji, w celu zapewnienia szeroko rozumianego bezpieczeństwa i porządku publicznego, komendanci wojewódzcy (Stołeczny) Policji i komendanci powiatowi (miejski, rejonowy) realizują zadania w zakresie rozpoznania, zapobiegania oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń związanych z imprezami sportowymi⁵ oraz w zakresie gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez masowych. Zasady organizacji i tryb wykonywania przez Policję zadań w tym zakresie reguluje zarządzenie nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 r.⁶

Zadania w zakresie rozpoznania, zapobiegania oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń realizowane są w szczególności poprzez: rozpoznanie⁷ i analizę ryzyka⁸; opiniowanie masowych imprez sportowych; współdziałanie z organizatorami imprez sportowych i innymi podmiotami pozapolicyjnymi odpowiedzialnymi za ich zabezpieczenie; organizowanie, w miarę potrzeby, zabezpieczenia przejazdów kibiców, jak również współdziałanie z innymi podmiotami w zakresie prowadzenia działań profilaktycznych ukierunkowanych na zapobieganie i zwalczanie zjawisk agresji i przemocy. Z kolei zadania w zakresie gromadzenia i przetwarzania informacji są realizowane przez punkty kontaktowe do spraw imprez masowych.

Nadzór nad realizacją zadań w zakresie rozpoznania, zapobiegania oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń sprawują powołane w Komendzie Głównej Policji i komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji zespoły zadaniowe do spraw koordynacji rozpoznania, zapobiegania oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń zwane „zespołami do spraw kibiców”. Ponadto na podstawie dokonanej analizy zagrożeń, w zależności od potrzeb, zespoły do spraw kibiców mogą być tworzone w komendach powiatowych Policji.

Do zadań zespołów do spraw kibiców należy m.in.: wymiana informacji dotyczących bezpieczeństwa imprez sportowych z jednostkami i komórkami organizacyjnymi Policji; gromadzenie i przetwarzanie informacji w ramach zadań wojewódz-

kiego punktu kontaktowego; pomoc jednostkom podległym w prowadzonych działaniach; współpraca z podmiotami pozapolicyjnymi; inicjowanie opracowywania programów profilaktycznych propagujących uczestnictwo w imprezach masowych w sposób niestwarzający zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Z punktu widzenia bezpieczeństwa masowych imprez sportowych istotne miejsce zajmują kwestie związane z monitorowaniem kibiców przez tzw. zespoły monitorujące. W przypadkach, gdy ustalono, że w grupie publiczności sportowej udającej się na mecz wyjazdowy mogą znajdować się pseudokibice, pobyt tej publiczności w miejscowości, w której odbywa się masowa impreza sportowa, jest monitorowany przez zespół monitorujący z jednostki organizacyjnej Policji właściwej dla drużyny przyjezdnej. W zależności od charakteru zagrożenia zespół monitorujący liczy od 2 do 5 policjantów, wśród których znajdują się funkcjonariusze wykonujący czynności związane z obserwacją i rejestracją zachowań kibiców.

Do zadań zespołu monitorującego realizowanych przed imprezą sportową należy zaliczyć: uzyskanie wszelkich informacji wyprzedzających, dotyczących kibiców związanych z mającą się odbyć imprezą sportową; uzyskanie od dystrybutora bileto-ów imiennej listy osób, które zakupiły bilety; uzyskanie informacji o wynajętych środkach publicznego transportu zbiorowego, osobach wynajmujących, liczbie osób przewożonych, czasie i miejscu wyjazdu, trasach przejazdu, ewentualnych danych osoby realizującej zamówienie (kierowcy) oraz numer jej telefonu komórkowego; prowadzenie bieżącej analizy informacji⁹; udział w odprawie służb policyjnych oraz rejestrowanie za pomocą technik foto-wideo środków transportu, którymi poruszają się kibice.

Zarządzeniem nr 982 KGP wprowadzono również obowiązek wymiany informacji o potencjalnych zagrożeniach ze strony uczestników imprez sportowych między jednostkami organizacyjnymi Policji.

Podejmując problematykę rozwiązań organizacyjnych w zakresie bezpieczeństwa imprez masowych na etapie prewencyjnym, szczególną uwagę należy zwrócić na, funkcjonującą od niedawna w Polsce, instytucję spottersów. Spottersi rozpoczęli swoją działalność w Anglii w 1985 r., po zdarzeniach, do jakich doszło przed meczem finałowym o Puchar Europy, między drużynami FC Liverpool i Juventus Turyn na stadionie Heysel w Brukseli (39 ofiar śmiertelnych). Po tym zdarzeniu w strukturach policji utworzono stanowisko spottersa, którego działalność skierowana była przede wszystkim na środowisko kibiców FC Liverpool. Sześć lat później spottersów powołano również w niemieckiej policji. Z kolei w Belgii oficjalnie spottersi funkcjonują w strukturze policji od 2002 r., przy czym działają już od lat 90. Po Mistrzostwach Świata w Piłce Nożnej we Francji, podczas których został pobity przez niemieckich chuliganów francuski policjant, w czerwcu 1999 r. spottersi pojawili się także w policji austriackiej¹⁰.

W Polsce, w celu powstrzymania chuligaństwa stadionowego, w strukturach Policji również powołano – instytucję spottersa. Wśród czynników, które wpłynęły na podjęcie takiej decyzji, należy wymienić: zdominowanie i zastraszenie środowiska kibiców; pejoratywny stosunek społeczeństwa do wszystkich kibiców; negatywne oddziaływanie na młode pokolenia kibiców; ujemny wpływ na działalność organizacji sportowych (klubów, związków); wprowadzenie atmosfery strachu na obiektach sportowych i poza nimi oraz wyniesienie patologicznych bójek (tzw. ustawek), w efekcie których dochodzi do ciężkich urazów, a nawet śmierci. Ponadto wśród czynników determinujących konieczność zmian w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na masowych imprezach sportowych ważną rolę odgrywa wprowadzenie przez pseudokibiców własnych, nowych form

agresji, tj.: „akcji” (atak z zaskoczenia na przeciwnika), „rajowania” (przemieszczanie się małych bojówek po rejonach zamieszkałych przez kibiców drużyny przeciwnej i atakowanie pojedynczych kibiców) i „wjazdów” (z reguły dynamiczne, z użyciem przemocy, wejście na obiekt sportowy bez kart wstępu lub na trybuny kibiców drużyny przeciwnej), jak również zbiorowe kradzieże w placówkach handlowych pod nazwą „promocji” oraz tworzenie struktur *stricte* przestępczych i/lub czynny w nich udział¹¹. Głównym celem powołania spottersów jest wyeliminowanie chuliganów ze stadionów i odzyskanie zaufania wśród prawdziwych kibiców, jak również normalizacja stosunków na obiektach sportowych poprzez ograniczanie sił policyjnych zaangażowanych do zabezpieczenia masowych imprez sportowych.

PRZEJAZD UCZESTNIKÓW

Z masowymi imprezami sportowymi, w tym zwłaszcza z rozgrywkami piłki nożnej, niezależnie od klasy rozgrywek, wiąże się zdarzenia naruszające bezpieczeństwo i porządek publiczny. Jednocześnie istnieje ścisłe powiązanie między organizacją masowych imprez sportowych a zdarzeniami powodowanymi przez ich uczestników podczas przemieszczania się. Stąd też, z punktu widzenia bezpieczeństwa imprez masowych, tak ważne miejsce zajmuje policyjne zabezpieczenie przejazdów uczestników. Zapewnienie bezpieczeństwa w związku z przemieszczaniem się uczestników wymaga wzmożonej współpracy terenowych jednostek organizacyjnych Policji oraz stałego współdziałania z podmiotami pozapolicyjnymi, zarówno odpowiedzialnymi za zapewnienie porządku i bezpieczeństwa, jak i przede wszystkim z przewoźnikami. Największe wyzwanie w tym obszarze stanowi zabezpieczenie przemieszczania się kibiców sportowych, zwłaszcza kibiców piłki nożnej, którzy przemieszczają się grupowo publicznymi środkami transportu, tj. pociągami, autokarami, jak i indywidualnie, pojazdami prywatnymi¹², oraz zabezpieczenie niezorganizowanych przejazdów zorganizowanych grup kibiców. Mając na uwadze niedopuszczenie do wystąpienia zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu bądź porządkowi publicznemu, funkcjonariusze Policji systematycznie monitorują wszelkie możliwe kanały wymiany informacji o planowanym bądź ujawnionym przemieszczaniu się kibiców sportowych (np. fora internetowe). W przypadku uzyskania informacji, w potencjalny rejon zagrożenia są kierowane adekwatne siły i środki pozostające w dyspozycji Policji.

Szczegółowe zasady związane z postępowaniem Policji w związku z zabezpieczeniem przejazdów kibiców zawarto w *Instrukcji*¹³ stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 982 Komendanta Głównego Policji. *Instrukcja* określa zasady obiegu informacji w związku z przejazdami kibiców, organizację patroli zabezpieczających oraz taktykę służby patrolu zabezpieczającego. Polecenie objęcia zabezpieczeniem przejazdu kibiców przez patrol zabezpieczający na terenie województwa wydaje komendant powiatowy Policji, właściwy dla miejsca rozpoczęcia podróży, a poza terenem województwa – komendant wojewódzki Policji, właściwy dla miejsca rozpoczęcia podróży. Z kolei decyzja dowódcy patrolu¹⁴ o zakończeniu zabezpieczenia przejazdu kibiców przez patrol zabezpieczający może zostać podjęta na podstawie informacji uzyskanych np. od kierownika pociągu czy też zespołu monitorującego, z których wynika, że przemieszczający się kibice w dalszej części podróży nie stworzą zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku publicznego. Przy czym właściwi dyżurni po uzyskaniu informacji o zakończeniu działań patrolu zabezpieczającego są zobowiązani do zorganizowania monitorowania dalszego przejazdu kibiców na podległym terenie. W tym miejscu należy także zaznaczyć, że patrole zabezpieczające realizują zadania wyłącznie na obszarze właściwej

komendy wojewódzkiej Policji, chyba że wystąpi sytuacja uniemożliwiająca ich zakończenie w granicach województwa, bądź realizują zadania do czasu zakończenia podróży przez kibiców lub przejęcia ich przez policjantów z innej jednostki. Przejęcie zabezpieczenia kibiców przez policjantów innej jednostki musi nastąpić w sposób gwarantujący ciągłość zabezpieczenia. Ponadto łączny czas służby policjantów realizujących patrol zabezpieczający nie może przekroczyć 12 godzin przy przemieszczaniu się środkami komunikacji kolejowej oraz 10 godzin przy przemieszczaniu się środkami komunikacji drogowej.

Za zabezpieczenie przejazdów kibiców w pierwszej kolejności odpowiadają policjanci oddziałów prewencji Policji (OPP), samodzielnych pododdziałów prewencji Policji (SPPP) i nieetatowych pododdziałów prewencji Policji (NPPP). Jeżeli patrol zabezpieczający jest wyznaczony spośród policjantów OPP lub SPPP, to dowódcę takiego patrolu wyznacza dowódca jednostki. Natomiast w przypadku realizacji patrolu zabezpieczającego przez policjantów NPP, dowódcę patrolu zabezpieczającego wyznacza kierownik jednostki organizacyjnej wystawiającej pododdział NPP. Należy zaznaczyć, że dowódcą patrolu zabezpieczającego powinien być policjant posiadający odpowiednie w tym zakresie doświadczenie¹⁵.

Do podstawowych zadań patrolu zabezpieczającego należy: rozpoznawanie planów i zamierzeń podróżujących kibiców; monitorowanie przejazdu kibiców oraz w miarę możliwości nawiązanie i utrzymywanie kontaktu z kierującymi autobusami lub innymi środkami transportu osobowego; nawiązanie ścisłej współpracy z drużyną konduktorską i funkcjonariuszami służb ochrony kolei; legitymowanie osób zachowujących się agresywnie; zatrzymywanie sprawców przestępstw i wykroczeń oraz przekazywanie zatrzymanych osób policjantom pełniącym służbę na trasie przejazdu.

Rozpoczęcie pracy patrolu zabezpieczającego powinno nastąpić w miejscach, z których z uwagi na funkcjonujący układ komunikacyjny będą wyjeżdżać kibice, np. na dworcach, stacjach, węzłach komunikacyjnych itp. W związku z tym za zabezpieczenie tras przemieszczania się kibiców do miejsca rozpoczęcia patrolu zabezpieczającego odpowiada właściwa miejscowo komenda miejska/powiatowa Policji. Do realizacji zadań w tej fazie zabezpieczenia, prócz policjantów pionu prewencji, powinni być również zaangażowani funkcjonariusze pionu kryminalnego, w szczególności patrole operacyjne, których informacje mogą przyczynić się do ustalenia miejsc grupowania się kibiców lub miejsc ich odjazdu. Trzeba także zaznaczyć, że *Instrukcja* wprowadziła obowiązek nadzoru policyjnego nad zlokalizowanymi grupami kibiców, aż do ich przejęcia przez patrol zabezpieczający¹⁶.

Kolejna kwestia związana z realizacją zadań przez patrole zabezpieczające dotyczy taktyki pełnienia służby. Po przybyciu patrolu na miejsce zbiórki kibiców dowódca patrolu powinien dokonać oceny sytuacji w zakresie określenia liczebności i zachowania się składu osobowego grupy oraz poinformować dyżurnego macierzystej jednostki Policji o dodatkowych ustaleniach i ewentualnych wnioskach co do wykonania patrolu. Powinien również nawiązać bezpośredni kontakt z odpowiednimi służbami PKP, SOK, drużynami konduktorskimi¹⁷, organizatorem wyjazdu, kierującymi pojazdami komunikacji zbiorowej oraz zorganizować prewencyjne zabezpieczenie kibiców. Następnie należy sprawdzić, czy wśród kibiców znajdują się osoby nieletnie, agresywnie się zachowujące, posiadające niebezpieczne narzędzia lub w stanie nietrzeźwości¹⁸, oraz pouczyć uczestników wyjazdu o obowiązujących zasadach zachowania i uprzedzić ich, że w przypadku podejmowania zachowań stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa lub porządku oraz uciążliwych dla innych podróżnych, mogą zostać usunięci z pociągu. W przypadku przejazdu środkami PKP patrol zabezpieczający

powinien nadzorować wspólnie z SOK i obsługą pociągu wsiadanie i wysiadanie uczestników przejazdu, w miarę możliwości dążyć do ulokowania ich w jednym, najlepiej ostatnim wagonie składu i ustalić możliwości odłączenia od składu pociągu. Przy czym należy rozmieścić policjantów podczas przejazdu w taki sposób, aby zapewnić pełną obserwację zachowań kibiców oraz uniemożliwić spowodowanie naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Przed przyjazdem do stacji docelowej lub innego miejsca zakończenia podróży, dowódca patrolu zabezpieczającego powinien nawiązać kontakt z dowódcą zabezpieczenia imprezy sportowej lub wyznaczonym policjantem (łącznikiem) z jednostki Policji, na terenie działania której odbywa się impreza, celem przekazania grupy i wszystkich danych dotyczących kibiców, przejazdu oraz atmosfery wśród nich panującej. Z kolei w trakcie przeprowadzania kibiców w rejonie dworca bądź stacji, w miarę możliwości, należy odizolować ich od pozostałych podróżnych poprzez wystawienie patroli z zadaniem bieżącego obserwowania zachowania się uczestników przejazdu i uniemożliwienia wchodzenia przez okna czy przebiegania po torach.

Inaczej przedstawia się taktyka działania patroli zabezpieczających w przypadku przemieszczania się uczestników imprezy sportowej w pociągach wynajętych, tzw. specjalnych. Wówczas zabezpieczenie przejazdu polega na wystawieniu przez właściwe terytorialnie komendy powiatowe Policji wzmocnionych patroli (w szczególności na stacjach kolejowych) na czas ich przejazdu lub postoju oraz na utrzymywaniu stałego kontaktu ze służbami PKP oraz kierownikiem pociągu specjalnego.

DZIAŁANIA W TRAKCIE IMPREZY

Biorąc pod uwagę liczbę ekscesów chuligańskich i zbiorowych naruszeń prawa, które miały miejsce w ostatnich latach w Polsce w związku z organizacją imprez masowych, można postawić tezę, że największe zagrożenie występuje w czasie trwania imprezy masowej, tj. od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom do chwili opuszczenia przez nich tego obiektu lub terenu. Z danych statystycznych wynika jednoznacznie, że największe zagrożenie zbiorowymi naruszeniami prawa w związku z imprezami sportowymi ma miejsce podczas meczów piłki nożnej.

Najważniejszą rolę na tym etapie zabezpieczenia odgrywają służby informacyjne¹⁹ i służby porządkowe²⁰. Przy czym członkowie służby porządkowej działają na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego w czasie i w miejscu trwania imprezy masowej, a członkowie służby informacyjnej działają na rzecz bezpieczeństwa uczestników imprezy masowej, w szczególności poprzez informowanie ich o przyjętych rozwiązaniach organizacyjnych. Kwestie związane z działaniem wymienionych służb reguluje rozdział czwarty ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych²¹ oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2011 r.²² Istotne znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa w trakcie imprezy masowej mają zapisy zawarte w art. 22 ust. 4, 5 i 6 przywołanej ustawy, które stanowią, iż „W przypadku, gdy działania służby porządkowej są nieskuteczne, organizator lub kierownik do spraw bezpieczeństwa występuje do Policji o udzielenie pomocy, niezwłocznie potwierdzając ten fakt pisemnym zgłoszeniem. W przypadku, gdy impreza masowa jest przeprowadzana na terenach będących w zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej, wystąpienie, o którym mowa, kierowane jest do Żandarmerii Wojskowej”. W obu przypadkach służby porządkowe i służby informacyjne wykonują polecenia Policji lub Żandarmerii Wojskowej”.

W tym miejscu należy zwrócić szczególną uwagę na organizację działań oddziałów i pododdziałów Policji na rzecz przy-

wracania naruszonego ładu i porządku publicznego. Podstawę przygotowania Policji do działania w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa, zbiorowego zakłócenia porządku publicznego, działania na rzecz ochrony porządku publicznego w czasie imprez i uroczystości masowych stanowi *Regulamin szyków, ugrupowań oraz przemieszczania oddziałów i pododdziałów Policji* będący załącznikiem do zarządzenia nr 1114 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 grudnia 2006 r.²³ Formowanie szyków i ugrupowań oddziałów i pododdziałów Policji polega na odpowiednim rozmieszczeniu policjantów, pododdziałów, środków transportu i wzmocnienia, dostosowanym do wykonania zadań służbowych²⁴. Wśród szyków, które odgrywają ważną rolę w przywracaniu porządku publicznego, należy wymienić szyki porządkowe – kordony i dwukordony oraz tyraliery policyjne.

Kordonem jest szyk, w którym policjanci stoją w linii obok siebie w odstępach nakazanych komendą dowódcy. Przy czym odstęp nie może być większy niż 10 kroków. Rozróżnia się kordon zwarty²⁵ oraz kordon rozczłonkowany²⁶. Z kolei **dwukordon** składa się z dwóch kordonów zwartych stojących jeden za drugim w bezpośredniej styczności, a policjanci drugiego kordonu kryją odstęp powstałe między funkcjonariuszami pierwszego kordonu. Zarówno w kordonach, jak i w dwukordonach policjanci stoją w małym rozkroku, z lewą nogą lekko wysuniętą, z rękoma swobodnie założonymi z tyłu korpusu.

Z kolei **tyraliera policyjna** jest szykiem pieszym stosowanym przez pododdziały Policji w działaniach przywracających porządek publiczny i innych, w których nie występują osoby uzbrojone w broń palną. W tyralierach tych policjanci ustawiają się w odstępach od dziesięciu kroków, przyjmując kształt: linii, skosu lub klina. Każda z wymienionych tyralier może być formowana pojedynczo, podwójnie bądź potrójnie. Jeżeli dowódca nie określi w komendzie kształtu tyralier i wielkości odstępów policjanci rozwijają jedną linię prostopadłą do kierunku działania, przyjmując odstęp między sobą równe szerokości dłoni. Pododdziały występujące w działaniach z takim sprzętem, jak: tarcze ochronne, nasobne miotacze substancji łzawiących, ręczne wyrzutnie granatów łzawiących, strzelby gładkolufowe, siatkowe zestawy obezwładniające oraz inne środki wzmocnienia, formują tyraliery podwójne lub potrójne, gdyż tyralierę pojedynczą mogą formować jedynie pododdziały działające bez wymienionego sprzętu. Warto zaznaczyć, że w tarcze ochronne wyposaża się policjantów stanowiących pierwszą linię tyraliery podwójnej lub pierwszą i drugą linię tyraliery potrójnej.

Oddziały i pododdziały Policji, do przywrócenia zakłóconego porządku publicznego, mogą także wykorzystać transportery opancerzone i miotacze wody, zwane często „armatkami wodnymi”. Miotacz wody jest specjalnym pojazdem samochodowym, wyposażonym w zbiornik i armaturę wodną wraz z agregatem pompującym i innym sprzętem do pobierania i miotania wody. Jego użycie może nastąpić w przypadku: odpiernania napaści; pokonywania czynnego i biernego oporu oraz przeciwdziałania niszczeniu mienia. Jako ciekawostkę warto podać, że w działaniach może być użyta zarówno czysta woda, jak i barwiona²⁷. Celem zastosowania barwionej wody jest oznaczenie plamami, łatwymi do odbarwienia odzieży lub ciała uczestników zbiegowiska, umożliwiającymi funkcjonariuszom ich rozpoznanie i zatrzymanie, a także wywołanie efektu psychologicznego.

Pisząc o policyjnych działaniach na rzecz bezpieczeństwa w trakcie trwania masowych imprez sportowych, należy zwrócić uwagę na zakres zadań przewidzianych do realizacji przez patrole monitorujące, o których szerzej była już mowa. Czynności zespołu monitorującego w trakcie imprezy sportowej sprowadzają się m.in. do: prowadzenia obserwacji i utrwalania

zachowań kibiców przy użyciu środków technicznych rejestrujących obraz i dźwięk; ujawniania i wskazywania odpowiednim służbom osób, wobec których orzeczono środek karny zakazu wstępu na imprezy masowe, oraz osób, które mogą swoim zachowaniem naruszyć prawo lub uczestniczyły w zbiorowych naruszeniach porządku publicznego, jak również do informowania dowódcy działań Policji o zaobserwowanych zagrożeniach. Z kolei po zakończeniu imprezy sportowej patrol monitorujący jest odpowiedzialny za dalsze prowadzenie obserwacji i utrwalanie zachowań kibiców oraz za przegląd i analizę utrwalonych materiałów w celu ujawnienia osób, wobec których orzeczono środek karny zakazu wstępu na imprezy masowe²⁸.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom masowej imprezy sportowej to nie tylko działania podejmowane w trakcie jej trwania, ale także wiele przedsięwzięć rozpoczynających się na planowaniu, a kończących się na analizie podjętych działań. W tym miejscu należy również zaznaczyć, że w związku z uchwaleniem przez Sejm w dniu 31 sierpnia 2011 r. ustawy nowelizującej ustawę z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych, katalog zadań przewidzianych do realizacji przez Policję w trakcie trwania imprezy zostanie rozszerzony. Na przykład wprowadzenie tzw. rozprawy odmiejszczonej, oznaczające, że ujętego sprawcy nie trzeba będzie doprowadzać do sądu, w sytuacji, gdy na stadionie będzie miał zagwarantowane uczestnictwo we wszystkich czynnościach sądowych, wymusza angażowanie policjantów do tego typu nowych zadań. □

¹ K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów kryminalnych*, WSPol, Szczytno 2008, s. 6.

² *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, red. G. Świątkiewicz, Warszawa 2002, s. 21, cyt. za: K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów*, s. 6.

³ P. Ekblom, *Shared Responsibilities, Pooled Resources: a Partnership Approach to Crime Prevention* [w:] *a Partnership Approach to Crime Prevention*, Council of Europe Publishing, P. Ekblom, A. Wyvekens, Strasbourg 2004, s. 4, cyt. za: K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów*, s. 6-7.

⁴ R.V. Clarke, *Situational Crime Prevention, Successful Case Studies*, s. 4, cyt. za: K. Łojek, *Metodyka rozwiązywania problemów*, s. 17.

⁵ Zgodnie z zarządzeniem nr 982 KGP należy przez to rozumieć również masową imprezę sportową.

⁶ Zarządzenie nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 r. w sprawie zasad organizacji i trybu wykonywania przez Policję zadań związanych z rozpoznaniem, zapobieganiem, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń popełnianych w związku z imprezami sportowymi oraz gromadzenia i przetwarzania informacji dotyczących bezpieczeństwa masowych imprez sportowych (Dz. Urz. KGP Nr 17, poz.129).

⁷ Rozpoznanie zagrożeń to podejmowanie działań polegających w szczególności na rozpoznaniu nieformalnych grup kibiców, pseudokibiców, zwłaszcza składających się z subkultur młodzieżowych itp., występujących między nimi antagonizmów, a także ich realnych zamiarów oraz potencjalnych prognoz zachowań sprawców przestępstw i wykroczeń.

⁸ Analiza ryzyka to przewidywane zagrożenia zakłóceń bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno w miejscu trwania imprezy sportowej, jak i na trasie przemieszczania się kibiców, które wynikają z rozpoznania.

⁹ W środkach masowego przekazu, ze szczególnym uwzględnieniem lokalnych mediów, oraz na stronach internetowych w celu stałej kontroli medialnych zapowiedzi wywoływania ekscesów chuligańskich przez pseudokibiców.

¹⁰ Daniel Nivel pozostawał w śpiączce przez sześć tygodni i w efekcie doznanych obrażeń został trwale sparaliżowany.

¹¹ www.kpk.policja.gov.pl/ z dnia 4 stycznia 2010 r.

¹² *Raport. Bezpieczeństwo imprez masowych w 2008 roku*, Warszawa, styczeń 2009, s. 6, na <http://www.policja.gov.pl/> z dnia 10 marca 2010 r.

¹³ *Instrukcja w sprawie sposobu postępowania Policji w związku z przejazdami kibiców*, załącznik nr 2 do zarządzenia nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 r.

¹⁴ O podjętej decyzji dowódca patrolu zabezpieczającego niezwłocznie informuje dyżurnego macierzystej komendy wojewódzkiej Policji. Natomiast w przypadku, gdy zakończenie służby patrolu zabezpieczającego miało miejsce poza terenem macierzystej komendy wojewódzkiej Policji, dyżurny tej komendy uzyskana informację o zakończeniu działań patrolu zabezpieczającego niezwłocznie przekazuje dyżurnemu komendy wojewódzkiej Policji właściwemu ze względu na miejsce zakończenia działań patrolu zabezpieczającego.

¹⁵ *Instrukcja w sprawie sposobu postępowania Policji w związku z przejazdami kibiców*, § 6 i § 7

¹⁶ Tamże, § 11.

¹⁷ Należy m.in. uzgodnić z drużyną konduktorską i ze służbami PKP, w tym SOK, obowiązkowe sprawdzenie biletów podczas wchodzenia kibiców do wagonów oraz udzielić tym służbom pomocy przy wykonywaniu powyższych czynności, celem uniemożliwienia podróży kibicom nieposiadającym biletów.

¹⁸ Po ujawnieniu takich osób należy ustalić ich tożsamość.

¹⁹ Służba informacyjna to osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, w tym spikera zawodów sportowych.

²⁰ Służba porządkowa to osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, legitymujące się ważną licencją pracownika ochrony fizycznej, o której mowa w art. 26 lub 27 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221, z późn. zm.).

²¹ Dz. U. Nr 62, poz. 504, z późn. zm.

²² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie wymogów, jakie powinni spełniać kierownik do spraw bezpieczeństwa, służby porządkowe i służby informacyjne (Dz. U. Nr 183, poz. 1087).

²³ Zarządzenie nr 1114 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 grudnia 2006 r. w sprawie szyków, ugrupowań oraz przemieszczania oddziałów i pododdziałów Policji (Dz. Urz. KGP z 2007 r. Nr 1, poz. 1).

²⁴ Tamże, § 3.

²⁵ Kordon zwarty to kordon, w którym funkcjonariusze stoją w linii obok siebie, w odstępach o szerokości dłoni.

²⁶ Kordon rozczłonkowany to kordon, w którym funkcjonariusze stoją w linii obok siebie, w odstępach od szerokości dłoni do dziesięciu kroków.

²⁷ Środek barwiący rozpuszczony w wodzie w proporcji 2,5 g/l jest zupełnie nieszkodliwy dla zdrowia ludzi, jak również nie powoduje uszkodzenia czy trwałych śladów na odzieży. Upranie tkaniny w powszechnie stosowanych środkach piorących całkowicie likwiduje zabarwienie.

²⁸ Zarządzenie nr 982 Komendanta Głównego Policji z dnia 21 września 2007 r., § 6.

Summary

Safety of mass sports events. Organization of police actions

Reassurance of safety for the participants of mass sports events is an enterprise requiring the realization of numerous tasks going far beyond direct actions undertaken in their course. The analysis of accessible studies, both scientific and functional, shows effectiveness of multistage solutions. Their full realization forms a guarantee of optimal and rational actions safeguarding safety of mass events participants, including mass sports events.

The article presents the organization of police actions for the benefit of mass sports event participants on three levels of its protection, that is: within preventive actions, during their relocation and in the course of an event.

Tłumaczenie: Renata Cedro, WP CSP